

2. Кларин, М. В. (1995). *Инновации в мировой педагогике*. Москва.
3. Колшанский, Г. В. (1980). *Контекстная семантика*. Москва: «Наука».
4. Максимчук, О. Л. (2013). Прагматичний потенціал публіцистичного тексту. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 6 (72). 285-289.

Корнієнко А.В., м. Київ

ЕКСПРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЗМІСТОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ГУРТКАХ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Статтю присвячено експериментальній перевірці змістово-методичного забезпечення освітнього процесу у гуртках декоративно-ужиткового мистецтва в закладах позашкільної освіти. З цією метою викладено методику і результати формувального етапу педагогічного експерименту за темою «Модернізація організації освітнього процесу у гуртках декоративно-ужиткового мистецтва закладів позашкільної освіти».

Ключові слова: *модернізація змісту позашкільної освіти, змістово-методичне забезпечення позашкільної освіти, заклад позашкільної освіти, декоративно-ужиткове мистецтво.*

Система позашкільної освіти України нині перебуває на важливому етапі розвитку, переходу до більш якісного стану. Відповідно вимагає удосконалення зміст позашкільної освіти, його регламентація та обґрунтування на сучасних наукових засадах. Відтак увагу педагогічної науки і закладів позашкільної освіти необхідно зосередити на навчальному змісті і методиках, які б сприяли формуванню способів самопізнання та самореалізації особистості у різних видах творчої діяльності, у тому числі в галузі декоративно-ужиткового мистецтва.

Відповідно до завдань дослідження, нами було розроблено методику формувального етапу експерименту. Його мета полягала в експериментальній перевірці розробленого змістово-методичного забезпечення освітнього процесу у гуртках декоративно-ужиткового мистецтва закладів позашкільної освіти.

Варто зауважити, що у процесі проведення констатувального експерименту було визначено проблему приведення змісту навчальних програм гуртків з декоративно-ужиткового мистецтва до сучасних вимог (відповідно до обґрунтування змін у НУШ «найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично

мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями»).

Вирішення проблеми ми вбачаємо у модернізації освітнього процесу в гуртках декоративно-ужиткового мистецтва, що має базуватися на застосуванні *компетентнісного підходу*, де в зміст освіти інтегровані основні компетенції особистості.

В рамках нашого експерименту, ключовою компетентністю, яка відповідала провідній діяльності в гуртках декоративно-ужиткового профілю – етнокультурна компетентність, що дотична до компетентності, зазначеної в НУШ - *Обізнаність та самовираження у сфері культури* (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших). Реалізовувалося через розробку та впровадження навчальної програми на 2 роки «Петриківський розпис», початковий та основний рівень.

З педагогічними працівниками було проведено тренінг з технології розробки та затвердження навчальних програм, проводилися семінари щодо розуміння сутності компетентнісного підходу в освітньому процесі.

Також в рамках розробленої нами програми «Школа педагога» було проведено семінари щодо особливостей роботи з дітьми з особливими потребами, правил розробки індивідуальних програм розвитку, індивідуальних маршрутів розвитку (для дітей, які в межах однієї групи мають різний рівень підготовки).

В експерименті брали участь вихованці (150 осіб), педагоги (7 осіб) гуртків декоративно-ужиткового мистецтва та методисти (9 осіб) експериментальних закладів.

З метою визначення рівня етнокультурної компетентності вихованців, нами до і після впровадження в освітній процес експериментальних факторів, було проведено анкетування. В експерименті брали участь дві групи учасників:

експериментальна група та контрольна група.

Застосування розроблених критеріїв та показників у дослідно-експериментальній роботі стало передумовою для визначення трьох груп вихованців, кожна з яких відображала рівень сформованості етнокультурної компетентності у вихованців: високий, середній, низький.

До високого рівня було віднесено вихованців, які мали глибокі знання з історії і культури своєї нації, завжди готові були до спілкування, дружби, добрих взаємин із представниками інших націй при збереженні власної ідентичності. Їм притаманне почуття гордості за приналежність до українського народу, вони позитивно висловлюються про свій народ. Вихованці брали активну участь у масових заходах, присвячених відродженню культурних цінностей держави, дотримувалися народних традицій, звичаїв, обрядів у повсякденному житті.

Середній рівень притаманний тим учням, які мали поверхові знання з історії і культури своєї нації; вивчали цінності культури з необхідності, переважно тільки на заняттях, не виявляли активності на масових заходах. Вони ідентифікували себе з українським народом, але мали почуття національної меншовартості, неповноцінності. Їм притаманна обережність і недовіра у ставленні до представників інших етносів; народних звичаїв вони дотримувалися вибірково, епізодично; запобігали псуванню і нищенню культурних цінностей нації, але не сприяли їх відродженню.

Низький рівень характеризував вихованців, у яких знання з національної історії і культури поверхові або зовсім відсутні, ці діти не виявляли зацікавленості до їх вивчення. Вони не вбачали сенсу у відродженні культурних цінностей, відмовлялися від участі у масових заходах, що були спрямовані на вивчення народних традицій та обрядів, а також не дотримувалися цих народних традицій у житті. У них відсутнє почуття національної гідності, розвинене почуття національної меншовартості. Їм властиве штучна ізоляція себе від спілкування з представниками інших націй, у стосунках з ними виявляють неповагу, ігнорують все національне інших народів; не вбачають

сенсу у відродженні культурних цінностей нації.

Для виявлення рівня сформованості етнокультурної компетентності у вихованців, відповідно до розроблених компонентів, критеріїв та показників, на основі методик А. Березіна, Р. Берези, В. Борисова, П. Щербаня нами було розроблено власну методику оцінювання рівня сформованості заданої якості. Анкети були закритими, відкритими, із ситуативними запитаннями та у вигляді таблиці, в яких учні самостійно давали оцінку власним особистісним якостям. Запитання анкети спрямовувалися на виявлення рівня знань історії та культури своєї національної спільноти; усвідомлення та відчуття гордості за національну приналежність до українського народу; поваги та толерантності до людей і культур інших народів; застосування знань у повсякденному житті.

Рівень сформованості когнітивного компоненту даної якості було виявлено через зміст відповідей на такі питання: «Які види народного мистецтва своєї місцевості ви знаєте?»; «Назвіть календарні традиції свого народу», «Обряди свого народу»; «Які особливості способу життя українського народу вам відомі?»; «Що таке народний оберіг? Які українські народні обереги ви знаєте?»; «Зробіть порівняльний аналіз технік виготовлення виробів та символіки, що застосовується у різних видах декоративно – ужиткового мистецтва (згідно свого напряму роботи)». Зміст питань був спрямований на визначення таких якостей особистості як: знання з історії та особливостей рідної культури, її традицій і звичаїв; наявність знань про вітчизняне мистецтво та мистецтво інших країн світу.

Рівень сформованості емоційно-ціннісного компоненту заданої якості було виявлено через зміст відповідей на такі питання: «Ви цікавитесь культурою, традиціями і звичаями свого народу?», «Назвіть цінності, на які необхідно орієнтуватися кожній культурній, духовно-моральній людині»; «Сучасній людині обов'язково відчувати себе частиною якогось народу?»; «Народні звичаї та традиційний спосіб життя потрібні сучасній людині?». Зміст питань був спрямований на визначення таких якостей особистості як ціннісне ставлення до культурного спадку свого та іншого етносів; усвідомлення себе

суб'єктом української поліетнічної нації українського народу, виявлення поваги та толерантності до людей і культур інших національностей.

Рівень сформованості практично-діяльнісного компоненту заданої якості було виявлено через зміст відповідей на такі ситуативні питання: «У вашу постійну дружню компанію приводять нового знайомого, представника іншої національності. Він усім дуже сподобався, проте проявив деяку неповагу до вашої національної культури. Як Ви реагуєте?»; «Вас запросили друзі на свято національної музики в одну з національних культурних автономій. Як Ви вчините?». Зміст питань був спрямований на визначення таких якостей особистості як: толерантне ставлення до інших культур та їх представників; наявність прагнення до оволодіння вітчизняною і світовою культурною спадщиною, застосування знань у повсякденному житті.

У результаті у вихованців гуртків відбулись позитивні зміни у структурних компонентах етнокультурної компетентності: високий рівень етнокультурної компетентності вихованців закладу на час закінчення формувального етапу експерименту зріс на 2,8%; середній збільшився на 5,2 %; низький зменшився на 8,0%.

Література

1. Бех, І. Д. (2005). Комунікативна компетентність педагога в оптимізації виховного процесу. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. Збірник наукових праць*. Київ. 8(1). 6-11.
2. Етнокультурне виховання учнів засобами декоративно-ужиткового мистецтва в умовах позашкільного навчального закладу. *Методичний посібник*. (2016). (Ред.). А. В. Корнієнко. Дніпропетровськ: «ПП Дрига Т.В.».

Лесик А.С., м. Бердянськ

ПІДГОТОВКА ВИХОВАТЕЛІВ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті уточнено сутність поняття «комунікативна компетентність» стосовно молодших школярів. Розглянуто проблему підготовки вихователів групи продовженого дня до формування комунікативної компетентності в молодших школярів. Висвітлено основний зміст розробленого семінару «Формуємо комунікативну компетентність».

Ключові слова: *комунікативна компетентність, вихователь групи продовженого дня, молодші школярі, позаурочна діяльність, програма семінару «Формуємо комунікативну*